

7203

1

disty plac

Ph
D
Theo
Summe
Joan

Emblemata

Philosophico Poetica

De Dignissimo Patre

Basilio Koncewicz

Theologiae Doctore, Philosopho, Oratore, et Poeta

Magistro

Summo Praeceptore Joannis de Dukla Romani A.D. 1784.

translata 1832° Anno

Joannis de Dukla Romani, Translatorem Linguarum
juratum

Warsavia.

lib. 100

de Abſtinentia
in Cibo et Potu.

Quo minus egrotas, cave grandia pocula potes.

Ex magna Cæna, Stomacho fit maxima pena.

Ut sis corde levis, sit tibi mensa brevis.

Ventriculo gravis est, nocturno tempore cæna,
fausta valetudo si placet, esto parum.

Autumni fructus, caveas, ne sint tibi luctus,
pauca voluptati debentur, plura saluti.

Done gula metas, erit tibi longior ætas.

Paucus esendo, paucissimus esto bibendo.

Per raros pastus, carnales deprime fastus.

O 88 Strzemieźliwości
w Pokarmie i Napoju.

Im Ci lepsze zdrowie staję,
tęm mniej pijaj, byś był dłuży.

dy wieczera, zotadek, zbytnie natadujesz,
Stabisz go niezmiernie, nakoniec zatniesz

Abyś czuł lekkość, ciała i umysłu
trzeź się jedzenia, zbytku i wymysłu.

ładkowi coziarem, jest późna wieczera,
bardziej chce ci się ^{jeść} ~~jeść~~, to się post zamierza,

nie się mocno owoców nadto jeść w Jesieni,
szysz zeń zdrowie, wcale się niezmiernie,
nieś wiele zdrowiu, a dla trądy mało.
wznowianiu ze zdrowiem, nie by niezostato

robuj, a postaw w gardle twym rogalkę,
zestanięz bydz przyakiem, odgadniesz zagadkę.

masz bydz ostroiny, za nadto jedzenia,
byz ostroina w wypiciu, jak storice do ciemia.

Abyś miał zawsze krew żywą,
Najmniej zaiaday mijsiwo.

Filia sua vita, seros producit in annos.
qui parce bibit parca elementa capoit.

Qui semel est, Deus est, bis homo, sed bestia qui ter,
demon qui quater est, qui sepius est sua mater.

Inter prandendum, saepe parum est bibendum.

Corpus, mentem, animam pendit, neat inkerremiq.
Surpis, inops, cecus, crapula, somnus, amor.

ē Contra

Sobrietas, corpus, mentem, animam servat relevatq.

Sobria nava pia vita minerva preces.

Non bene prandebit, potu quicunq̄ carebit.

Qui mihi dat canam, sine potu, dat mihi spanam.

Prandia, qui nobis, cultro, bene tanta dedistis,
pocula ne dubites, pponere plena mero.

3

Paska tak żyćia, przedtwa ci lata,
gdy skromnie piiesz, tak ona ulata.

Kto raz ie, iest Bogiem, a kto dwa Łtowickiem
bestya ie, trzy razy, Łart cztęy; to z wiekiem,
kto raz więcej obżarstwo, podobne ruty ni,
nie Łtowick, Łart, bestya, lech gorszy od swini.

Lebyś w zdrowiu, czut wesele,
przy jedzeniu przy niewiele.

Sprawność ni szary myśl ciato, ślepotę nanosi,
nie dotępnosć, bez śemnosć, ni tosi niegłosz

Przeciwnie

Trzeźwość ciato myśl, dusze, utrzymuje wzrosz,
w zdrowiając Łtowicka, najlepszym go głosz.

Przeżime życie, iest dowcip, biez pobożney duszy,
które wszelka przeciwnosć, iak najtawiszy kruszy.

Gdy do obiadu napada już skruha,
Jeść go niemożna, gdy butelka surba.

Wielka się przykrość, kważdermu wyomiera
gdy bez napoju daie się wiewerza.

Obiady hupne daieoz, Tashi twęj przycajna,
niezapomniey w kielichy, spozalewai wina.

Esca carens potu, medijs in paucibus haeret.

Salvia cum ruta, faciunt tibi pocula tuta.

Cur moriat, homo, cui Salvia crescit in horto,
Contra vim mortis, non est medicina in hortis.

Longum vite spatium, vis ne deurrere sanus?
iturus cubitum, pocula nulla pete
illacreat stertim senio, veniente catachus,
et de capite, et de reliquis partibus inde graves.

De plenis Cyathis, multos sperijue sciatis.

Ex aie potatorum, est noscere promptum.

De Adversitate et Infortunio.

Ubi Uber, ibi Tuber.

Non faret in terris, nisi fortuna cuiquodam,
quin ferat et latis, tristia mista jocis.

Przeley napojem, kaide twe zdrowie.
bo bez niego w Łotajku trudne jest trawienie

Jedna Szalwija spotężona z ruta,
broni nas od rupicia, swą możnością, suta.

Szalwija gdy w ogrodzie, smierci z iakiej przychyty?
bo na smierci by jej uciec, to niema rośliny

Chceszli życie przedłużyć, w zdrowiu dostatecznym por,
nie piy na noc, a pewnie, zostaniesz bespiecznym.
ścisnia bieg krwi u starych, głowę ciężką robi,
za noc napój; i członki niższy niesposobi

Wierzcie w tę prawdę, alto z całej siły,
Że wielu ludzi kielichy zabitę.

Z twarzy poznasz pijaka,
W którego twarz, ładajaka.

O Przeciwnościach i Nieszczęściu
Gdzie tylko jest obfitość, tam nie niebrakuje,
gdzie, przeciwnie, z niczego, nie się niewypuści.

Nic niesprzyja na świecie, jak gdy szałwicie korne,
z usnieciem nawet smutki, zawsze mieszka w domu.

Si Fortuna tonat, caveto mergi.

Rebus in adversis, facile est contemnere vitam.

Dulcia non meruit, qui non gustavit amara.

*Ob casum alterius, nunquam latere ferendum,
nam quod huic hodie, cras tibi forsitan erit.*

Quod tibi non vis, alteri ne feceris.

Adversum, forti spectore, vince malum.

De Adulatione.

*Qui vult laudari à Domino, magnusq; vocari,
discat adulari, Nam tales modo cari.*

Non bene, mellitis, est tutum credere verbis.

A sentatorem fugite, nam flatus habetur.

5
Jeśli tonie fortuna, bądź miły rady wzięt,
pamiętaj, abyś za nią, sam się, niezanurzył.

Jeśli idzie przeciwie, czy jawnie czy skrycie,
wtedy Cytowiek o wstanie, wcale nieba życzcie.

Kto niezna co jest gorzki, ten niewart słodyczy,
Chceszli ją, dobrze cenić, pokusztuj goryczy.

Niećiesz się, nigdy, z nieśz częścią Bliźniego,
jutro na cię spaść może, to co dziś na niego.

Co tobie niernitego, to niekajni drugiemu,
Owszem jeżeli możesz, zapobiegaj złemu.

Przeciwność oddal, staj się, namyśtu,
niekajni na się, brudnego namyśtu.

O Pochlubstwie

Pochlubiaj Paru, chcąc znaczyć u Dworu,
doświadcysz wprzódce, u wszystkich faworu.

Stodycz ma swe znaczenie, będąc jednostajną,
lecz wyraz często mylny, nikomu nietajny.

Unikajcie pochlubcy, do Was się, przychyłka
albowiem wyraz jego, jak wiatru znikła.

De Altitudine

Non bene tutus erit, quis quis nimis ardua quarit.

De Amicitia.

Verus amor, nunquam contemnit amicum,
et videt in speculo, dum cernit amicus amicum.

Ob leve delictum, veterem ne terne sodalem.

Non cito solvendum fœdus amicitia est.

Tempore felici, nulli numerantur amici,
Dum fortuna perit, nullus amicus erit.

Permutare novo veterem, nolito sodalem,
Qualem sis, habeas, quo potiore sates.

Eventus varias res novas, semper habet.

Sic nomine infidit natura nocentius isto,
qui falsus veram fingit amicitiam.

Pes est mendicus, cui non est ullus amicus.

Verus amicus erit, qui plus me, quam mea quarit.

O Wyższości

6

Gdy szukasz trudnych rzeczy, z uporem statecznym
choć byś one porzyskał, niebędziesz bezpiecznieym.

O Przyjaźni.

Prawdziwa miłość przyjacielska, niegardzi,
pomagając widocznie, nie są dla się hardzi.

Przebraz koleźce, małe uchybienie,
mocniejszy związek będzie, i zabezpieczenie.

Nieodpłacaj z tym ztego, koleźce twojemu,
ruszaj go, za zte dobrym, wynagradzaj iemu.

w Szczęściu ty sięgaj przyjaciół, do Bieka się chwosta
gdy utrafi, ni ieden o niego się spyta.

Nieprzemieraj twój stary, dla nowej Przyjaźni,
jaka, już masz, bądź katej, niech nowa nie dróżni.

Pamięj miły o tem, to prawda nie lada,
Ze przyrzadek, powierzchnie, nowe rzeczy gada.

Natura go wyjawia, kto jak się fałszuje,
O szczenię zaraki poznaj, jak przyjaźni barwienie.

Znajdę na to świadków wiele
Ze brak niema Przyjaciela

Ten przyjaciel prawdziwy, i ta jego sztuka,

Co nie niechce odemnie, leci tylko mnie szuka.

De Animalibus.

Si mordent pulices, mordentibus s'acute dentes,
Vel contringe pedes, ne possint vertere sedes.

Est mirum bellum, quod asellus culpat asellum.

Ardens, culpat & quos, nam dum cum nesciat artem

Bestiola cursant circum mea corpora quedam,
vè captis, omnes quidem morientur ad unam.

Cur tu tam tristis, conturbans, atq; molestus,
forsan te vedat, spediulosa cohors,
ast tu corripias crux, crux, de vermibus istis,
vermibus ablatis, prospera cuncta tibi.

De Asello.

Parisios stolidum, si quis transmittit asellum,
si hic fuit asinus, non ibi fiet & quos.

Nullius est nec erit, solertia tanta magistri,
qui queat afficere, ut fiat asellus & quos.

O Zwierzętach

7

Wybij zęby, lub potam nogi spchłom zęzostu
niech ci nie przeszkadzaia, w twoicy spokojności,

Niemasz dziwniejszy, widzialni na świecie,
jak gdy Ociel drugiego, brata Osta gnicie.

Bohatrak, cwiczy konie, choi' wolic nieumie,
cwiczy nato, że bydź się, mocniejszym rozumie,

Je spchłota dokuczaja, choć w postaci biedny,
biada im, gdy ie xtowis, pogina, do iedny.

Co za zial co zasmutek, serce twoe spzeraia,
moze to na xybt wielki, nattok wxwio uwaiia.
Lez badź mężny, a gnicie ie bez iadny litości,
spokaz się zies Bohater, i mściciel bez xtości.

O Osietku.

Nie ieden xtąd Osietek, był w Paryżu z Postem,
nierzmienil się, nakonca, lecz, powrocił ostem.

Niebyło i niebędzie, takiego Junaka,
Żeby Osta przerobit, kiedys na rumaka.

De Avaro.

Estimat esse parum, si quis habet cor avarum.

Cur tam solícite nummos, componis avarè
nunc quid in orbe tibi, Vita perennis erit,
falleris, est brevis vita bonum, res corrige quæ te,
in corde faciunt, vivere perpetuum.

Non bonus est socius, qui devorat omnia solus.

De Audacia

Audaces fortuna juvat, timidusq; repellit.

Sæpe natatores, submerguntur meliores.

De Auxilio.

Tristes es? ungeris? nec habes solamen in orbe,
protinus ad Deum confuge, tutus eris.

8
o Chciwym

Lakomemu bogactwa, choćby wszystkie światła,
tego chciwości, niechęm nieznalata.

Co co chciwie lakomus, tak taduiesz złoto?
myślisz może żyć wieki? .. lew uważaj o to
jak nawodziisz haniebnie, nędzne twe powieki,
Czyjś dobrze, byś w pamięci, ludzkiej zost nawieki.

Lty Towarzysze co w spółce, sam wszystko pożiera,
w spółce równość powinna, byż na kawie szciera.

O Odwadze

Smiałemu szczęście sprzyja, bo śmiałość poptała,
rozprasza tchorzów z kupy, a smiałych wzbogaca.

Często, kto dobrze ptywa, i dość bawi tadnie
niepowraca już z wody, i zostaje na dnie

o Pomocy.

Smutnyjś jest, ockerriony? i już, ostupiały,
rzuci się przedko do Boga, a zostaniesz cały.

De Bello, rixa et lite.

Ira parit litem, lis proelia, proelia mortem.
Fit lis ex minimis interdum maxima verbis.

Grandia scintilla praebent incendia parva,
voce super minima claspica, ad arma vocant.

Super divites, cum caro querere lites.

Iurgia cum caro non exerbis amico.

Lis est nutritrix inimicitiae.

De Cerasis.

Dat Cerarum triplex ipsis utentibus, usus.

Exterior succus, sanguinis autor erit.

Qui latetat stomachum, valet expurgare lapides,
ex nucleis sumpto, calculus ipse perit.

O Bitwie, Kłotni i Lewadzie,

Gricio rozi kłotnia, bitwę; to śmierci przyczyzna,
 nayczęściej od przymówki, kłotnia się zawyżna.

Iskra największe pożary robi,
 z słówka do bitwy często sposobi

Miedzy Panami, trudno się graniczyć,
 i grunt odbiora, i kaza, wywiedzyc.

Z przyjacielom niewchodź w spoty
 bo przyjaźni krewa, połowy.

Lewada wszystkich zawsze drażni,
 Karmicielka nieprzyjaźni,

O Wiśniach

Wiśnia trojakię pożytki toży
 Sok wierzchni trochę, zawsze kwi przymnoży

Bojlaia, kotarek i kamienie krusze,
 pestek nieiedy bo cały pożytek osusza.

De Deo.

*Si Deum nescis, nihil est, si cetera nescis,
Si Deum nescis, nihil est, si cetera nescis,*

*Effigiem Christi, dum transis semper adora,
non tantum effigiem, sed quem designat adora.*

*Hoc Deus est quod imago docet, sed non Deus ipsa,
hanc videas, sed mente colas, quem cernis in ipsa.*

De Communione rerum.

*Pesum abeunt subito, quae sunt communia multis,
quae sunt communes, dilacerantur opes.*

De Conscientia.

*Consciens ipse sibi, de se putat omnia diu;
ut mundus fiat, mundi commercia vitas.*

De Consilio.

Offendit multum, qui ad bona, corrigit stultum.

*Argue consultum, te diliget argue stultum,
avertet vultum, nec te dimittet in vultum.*

10

O Bogu.

Gdy Boga nieznasz, na nie ci nauka,
znaci dobrze Boga, to największa sztuka.

Wraczaj, przy orodku stoją, szanuj nie Sotego,
Każdż korzyżem, lecz znamię Zbawiciela twego.

Nie ten Bóg, co jest obraz, lecz wyraża Jego,
widzący Obraz, wizer sercem, szanuj Pana twego.

O Rzecznej Pospolitej

Gdy powwszechnie są rzeczy, w nie się obrażają,
Pospolitości ie szanuj; wszak to wszyscy znają,

O Sumieniu.

Sumienny sam o sobie, myśl wszelkie lata,
chcesz być dąstym, to postuj temarności świata.

O Radzie.

Obraża w powszekności, ten z nas ludzi wiele,
Co pograżnia głupiego, rady mu udziela.

strofny w radach głupiego, a on cie polubi,
odwróci się, lecz przeie, ciebie, niezagubi.

Quid quid agas, prudenter agas, et respice finem.

Consilium adde moram, proceps sententia fallit.

Non bene perspecto, qui sine negotia tractant
pernitet hos facti, postea sapi sui.

De Consolatione.

Rebus in adversis, haec te solatia firment,
quod mala multorum, sunt graviora tuis.

Felix quem faciunt, aliena pericula cautum

De Consuetudine.

Non erit illusor, qui sic facit, ut temet resus.

Cui puer avescit, major dimittere nescit.

Quod nova testa capit, inveterata sapit.

Nemas usum qui gignere potest abusum

11

W Cayności bądź roztropnym, a cxi pi spornalutkim,
z ciępliwością oczekuj, twojej sprawy skutku.

w radach się niepospieszaj, pospiech wszystko psuje,
Kto się zwolna namyśla, nigdy nieśkodzi.

Kto interes przy końcu, dopiero zawyżna,
ta jego zguby, widoczna przychyżna.

O Pocięszaniu.

w Ucięsku nierozpasyaj, tēm pocięszaj siebie,
Le drugi większa, bięda, dręczony od siebie,

Szereż sliwy gdy nieśczęście cudze, kogo ułty,
ten unika od pięska, choć ten tylko mrury.

O Towarzystwie

Kto się trzyma zwyczajaj, i niem się niebrzydaj
nikt takim nie pugażaj, i z niego nieśzydaj.

Gdy dziecko nadto mądre, w zdaniu się niechwieć,
to pewno w latach starszych zupełnie zstupieć.

Choć na nowo pogodisz, przyjaźni twię stara,
będzie tchnaj nienawieści, poprzędnia, ofiara.

Nietrzymaj się zwyczajaj, ni jawnie ni skrycie,
co w oczach publiczności, znawdy nadużyte.

*Si fueris Romae, Romano vivito more,
Si fueris alibi, vive sicut ibi*

De Credulitate.
Qui leviter credit, deceptus saepe recedit.

*Vel citò nec temerè fides cuiusque frequenter
qua minima credis, vi peris fronde labet.*

De Croco.
*Nobile aroma Crocus, vires et gaudia membris
sufficit et dulci replet amore fevor.*

De Cura et Curiositate.
Dal faustum Domini rebus praesentia finem

*Qui vult succedant, praestantia negotia rectè,
est opus intorsit rebus ut ipse suis.*

Quod te non tangit, cur te tam fortiter angit.

Inspicias oculos et scripta aliena caveto.

Ad secreta Poli, curas extendere noli,

12

Jeżeli będziesz w jakim kraju, stany się do ludzi,
Lży podług ich zwyczajów, nikt cię nie odradzi.

O Dowierzaniu.

Nikommu nie wierz, łatwo z zdrowy rozum radzi,
do świadczący pierwszy dobrze, a nikt cię nie odradzi.

Chocby się kto zaklinał, nie która warata wierzyc,
trzeba mocną wypracą, mowiącego znieścyci.

O Szafrańcu.

Stawny Szafrańcu, wornosia, Ciotwieka posila,
serce spokojnym czyni, i do snu nachyla.

O Staraniu i Ciekawości.

Niedarmo to Mędrzei rady,
Pańskie oko konia tury.

Chceszli dobrego, doczekaj się skutku,
piłny się mocno, a niedoznasz smutku.

Chci cię niedo tknie i niby nie sakodzi,
pocóż cię szarpie, i na staw godzi.

Niedociebiż jest mowa, ni nadstawiaj ucha,
nie tykaj cudzych spisem, bo zginiesz jak mucha.

Nie szperaj po Niebiosach, gdy się Tabym czujesz,
bo nie się tam niedowiesz, ieszare zwanujesz.

De Custodia

Ubi custodia, ibi Pax.

Est caput in tuto, si sint bene janua clausa

Dare...

Qui vult dare multas, non debet dicere, vultis?
Sed dicat plene, dulcis amice tene.

Ite siletari, jejuna, si salutari,
da si ditari, servi si vis dominari.

De Damno.

Non cognoscitur bonum, nisi amissum.

Non unctura rotam, nec tardat missa dietam.

Ut nocuisse queat, nemo paratus erit.

De Debito.

Præstat habere parum, nec quid quid debere cuiquam.
Quam multa multis, ore subesse viris.

O Ostróżności

Strzeżonego Bóg strzeże, to dawne przysłowie,
Sekret jest duszą, cnoty, niech się nikt nie dowie.

Niestwieraj po nocy, choć mocno stukają,
bo ci mogą obdzierać, i tba nadstygają,

O Daku.

Kto skrycie taskę robi, i z tēm się niechłubi.
Każdy go hojnym głosi, i każdy go lubi.

Niemna jak szeregocie cenic, jak gdzie albo kiedy?
Kto prawdziwie niedoznał nieszczytliwej biedy.

O Stracie.

Stracisz Marnotrawca, za byle co ptaś,
niepoznać dobrego, aż gdy one straci.

Niespóźnisz się w podróży, gdy smarujesz kota.
i równie się niespóźnisz, wstąp więc do kościoła

Chciałbyś twego oszczere, z pokłonami godzić.
będzie on ci przyrzekał, jednak będzie szkodził.

O Długu.

Kto tylko bywa dłużny, ten zawsze ubogi,
Kto biedny a niedłużny, sto Pan jest bogi.

De Detractione

Conturbare cave, non est placare suavè,
Infamare cave, nam revocare gravè.

Dum rectè vivas, nec cures verba malorum.
Arbitrij nostri non est quid quisq^{ue} loquatur.

Conscia mens recti, fama mendacia redit.

Si Deus est morum, nè cures Verba malorum.

Ut liquor effusus vasi, non redditur omnis,
Conspicam famam sic, reparare gravè est.

De Dei auxilio.

Dat sua dona Deus, dum capit homuncio somnos.

Si tibi Deus adest, tibi fiet arena murus
Si tibi Deus abest, tibi murus arena fiet.

Horreo proponit, Deus disponit.

Si sit pro nobis Deus, et quis abesse valebit.

Deus mihi da Te, nè quando segreger à Te
corporis et anima, sit tibi cura mea.

O Obmowie

14

Strzeż się zatrwożyć, bo nieuspokoisz,
strzeż się znieścawiać, bo go nieukoisz.

Gdy przyzwolicie, prowadzić twe życie,
nie, że potawarczy, obmówią cię skrycie.

Przekonany niewinny, zartwie z obmowy,
wstny w swy dobrej stawie, na wszystko gotowy.

Jeśli poczciwość, zwyciężajem sprzyjęta,
pogardź obmową, bo ta jest wyklyta.

Tak plyn zlamy w nauzywie, niepoworala caty,
cierpi honor strawony, uszczerbek niematy.

O Boskiej pomocy

Bóg ci zlewa roskazę, gdy iestś uspioony,
tego opoić nie możesz, jakś obdarzony.

Jeśli ci Bóg pomaga, psiaski ci sa, muraj,
a bez jego pomocy, w pogodę masz chmury.

Choćbyś natężył chęci, bez pomocy Boga,
porwa się twoje syki, i nastąpi twoga.

Jeśli Bóg przy mnie będzie, a ktoż mnie odstąpi,
i okrutnik letości, swoiey nieuska, pi.

O Boże bądźże zemny, nieodtaż od siebie,
strzeż tu ciata moiego, duszy pomieści w Niebie.

De Difficili.

Hoc opus, hic labor est.

Difficile est tristi, fingere mente jocum.

De Disciplina.

Multi scire volunt, sed verè discere nolunt.

Discat qui nescit, nam sic sapientia crescit.

Nulla dies sine fruge, neq; transeat hora,
quin aliquid possis addidisse boni.

Si labor est studium, doctos genuere magistros,
his sine consequitur, nemo magisterium.

Quod nunquam didicit, nemo docere potest.

Multa rogare, rogata tenere, retenta docere;
hec tria discipulum faciunt superare magistrum.

Staurit aquam cribro, qui discere vult sine libro.

O Trudności.

15

Kto nieproźniak, nie tawdak, ustawnie sprawie,
tem septy i niebiedny, i zdrowym się czuie.

Trudno smutnemu, weselosc przyjmowai
cieszyć się wtedy, gdy musi żatowai.

O Nauce.

Każdy chce umieć, różne wielkie sztuki,
bez pryncipie nie chce, przytożyć nauki.

Ucz się czego nieumiesz, z czasem będziesz umiał
i trudne nawet rzeczy, wnet będziesz rozumiał.

Nie traci dnia bez spozycku, ani teżi godziny
ucz się czego dobrego, a nie podstęp mirny.

Gdy praca jest nauka, niech Maystry się rodzą,
bo Maystry bez nauki, bardziej ludzom szkodzą.

Czego kto się nieuczył, nauczać niemoże,
bo miedza takowego, między biazny włoż.

Uczyć się apamiętać, i dawać nauki,
bo to przewyższa, uczyć celów sztuki.

Przetakiem czepać wodę, bez Kiazki się uwić,
jest to jedno co wotni, bez pasay uwić.

Nil valet in bellis vir inermis, et absq̄ libellis
Clericus est mutus, licet ingenio est acutus.

Miles inermis et absq̄ libris studiosus inane
impendunt operam, rebus utiq̄ suis.

Quid prodest noctesq̄ diesq̄ revolvere libros
si facienda fugis, si fugienda facis.

De Divisione.

Si fueris quarum, divisor particularum.
hanc discas artem, majorem sumito partem.

Quis sibi nequam, cui bonus esse queat?

De Divite.

O Dives! dives non omni tempore vives,
fac bene dum vivis, post mortem vivere si vis?

Divitias dives non congerit absq̄ labore,
Non tenet absq̄ metu, non deserit absq̄ dolore.

Ultramarinus pauper dormit, securus in durum,
In somnos noctes ducit avarus opum.

Jedno co żołniers w boju, lecz tylko bez broni,
równie ucania bez Niaziki, coż przeciw Estoni.

Uczeń bez Niaziki, a żołniers bez broni,
psują zamiary, bo coż ich Estoni.
przewracay Niaziki, całe dnje i noy,
przeciw niem działasz niedoznasz pomocy.

O Podziatach.

Jeśli się dziełki będziesz, pilny tej nauki,
zawsze lepsze dla siebie, powybieray sztuki.

Kto dla siebie leniwym, ospatym i prożnym,
a dla kogoś potrafi, byź kiedy ustulimym?

O Bogactwie.

Bogactwu wspomnij nato, że umierać trzeba,
chcesz byś żył i po śmierci, udziel drugim chleba.

Bogactwa bogactw zbiera, z wielkimi trudami,
chowa je z ostrożnością, a traci z letzami.

Niedba bidad o tto, i spi jak najotulij
gdy bogactw niepokony, ni oka niezmruży.

Nemo tam dives, qui pauperis non indiget unquam.

Ubi sunt multa opes, multi et qui concedunt eas.

De Doctrina

*Discere si quavis, doceas, sic ipse doceris,
et studio tali, tibi proderis atq; sodali*

Disce, doceq; alius, sic tute doceberis ipse.

Doctrina in quovis luta est posterioro casu.

Infelix qui multa capit, nescitq; docere!

*Si studuisse velis, tria cuncta mente tenebris,
sis humilis, celsus parvoq; cibamine pastus.*

Plenus venter, non studet libenter

De Hospite.

Post triduum vilesceat piscis et hospes.

17
Sukay wszędy Bogactwa, i wędnie i w noc,
któryby się mógł obejść, bez biednych pomocy.

Idzie się wielkie bogactwa, tam są wielkie ocy,
bo nie jeden z swej strony, swerze w nie tłoczy.

O Nauce.

Chcesz się dobrze wyukczyć? udzielaj nauki,
i sam się usposobisz, i drugich tej nauki.

Ucz się i u innych, a tataro, wyukczysz sam siebie,
ucz się, gdyś zapomniat, przypomnie w potrzebie.

Coś się z młodu nauczył, to się później wyda,
w późnym wieku nauka, najbarziej się przyda.

Biedny co sam poymie, a usłyć nie umie,
bo choć co dobrze powie, iednak nierozumie.

Chceśli mieć do nauki, twój umysł wytarły,
bądź pokorny, pobożny, a nigdy obzarty

Drzech osty iedzeniem, grusnym ciebie robi,
nawet ci, do pamięci, dobrej niespłobi

O Gościu

Czy to ryba, czy to gość, trzy dni tylko stuy
ponich, pewnie zatchnie, nieprzyjemne stuy.

De Risu

Ex risu multum, cognoscimus stultum.

Gaudium est miseri, socium habuisse doloris

Ve miseris in terris

Mendacem oportet esse memorem.

Ex ungue cognoscitur Leo

Leo non capit muscas.

Judicium certum caret perula ponenti.

Antiquus passer, sicut omnia furamina tecti.

O Pustosmięchu

18

Idy się smuć potrzeba, z przypadku jakiego,
z próżnego tylko śmiechu, poznamy głupiego.

w smutku albo nieszczęściu, to ulgę przynosi,
gdy towarzyszą nieszczęścia, wspólnie z tobą, głosi.

Ważdy tę sprawę plecie
Że biada durmion na świecie

Jeśli ktamiesz w zabawie, trza byś o tem wiedział,
byś przeciwnie swój mowę, czego nie powiedział.

Ta przypowieść dawno znana,
po cholewach poznał Pana.

Stupi za cała, goni, na nauki głuchy.
Mędrzei zawsze tak jak lew, bo nie tapie muchy.

Jeśli chcesz sprawiedliwość, do kradnie wzmierzaj,
Lazzy dobre kruszenie, niechciy im dowierzać.

Przypowieść staroswiecka, a jednak nieproźna.
domowego Złotocięja, ustrzedz się niemożna.

Qui sedet in terra, non habet ubi cadat.

Medicus es? curate ipsum

Nota

in via

Seslia

Tolida

Seslia

Seslia

Magd

Doge

Seslia

propr

Bos

nier

facit

spont

Wto się z niczym równości, o nic nikogo nieprosi,
w siła niczyje nie wpaśnie, ochroni się, od nich snadnie.

Jeśliś Doktor, sam się lecz, sądz się, jeśliś Szczęśliwy,
Ktośliwego dla bliźnich, nieuwagi narzędzie,
Jeśliś Wódz, stawaj w boju, gdy Kommanderujesz;
Jeśliś Xiądz, to sam tak czyn, iak nam nakazujesz,
Mądryś? udzielay niższym, z pokorą Mądrości,
Bohaterś? wspieray biednych, lech bez wyniościa
Szczęśliwyś? opowiadać, jakie takie wtosi
przyjemny swoich podanych, Zawsze jakby Boju
Bos człowiek, choćś Panem, dziwnym losu awdem
niezradź niemi jak bydłem, lech jak bratrima ludem.
Jaci tu dosyć jasne porównanie zrobie,
Postaw się, sam przed sobą, w bliźniego Osobie,

Z Łacińskiego, tłumaczone na Polski Język
przez Jana Romana - k. Kap. W. P.
przysiężtego tłumacza.

181. 129.

20

